מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את המנהגים והחפצים של ליל שבת ויום השבת
- להבחין בין מורשת מוחשית לבלתי מוחשית בשבת
- לזהות מנהגי שבת מקהילות שונות בעם ישראל

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – חידון הבנה

1. ג – השביעי
2. ב – מברכים על יין או מיץ ענבים
3. ד – כולם מתבשלים לאט ונאכלים בשבת
4. ב – טקס שנפרד מהשבת עם נר, בשמים ויין
5. ג – תבית

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – נרות השבת מודלקים בערב שבת לפני השקיעה
2. נכון – כך הוא נשמר חם לארוחת הצהריים בשבת
3. לא נכון – לכל קהילה מאכלים ומנהגים משלה
4. נכון – כל קהילה שרה אותן בניגון משלה
5. לא נכון – זהו מנהג, כלומר מורשת בלתי מוחשית

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. נרות
2. קידוש
3. חלה
4. טשולנט
5. קובנה
6. הבדלה

חלק ד' – התאימו קהילה לתבשיל או מנהג

- 1 – ד (טשולנט)
- 2 – ה (דפינה)
- 3 – ב (ג׳חנון וקובנה)
- 4 – א (תבית)
- 5 – ג (לחם מיוחד ובגדים לבנים)

חלק ה' – שאלות פתוחות

1. מוחשי: נרות, חלות, גביע קידוש, מפה לבנה. בלתי מוחשי: קידוש, זמירות, ברכת הילדים, מנוחה
2. מאפשר לעצור ממרוץ היומיום, לנוח, להיות עם המשפחה ולחשוב על מה שחשוב
3. ההורים והסבים העבירו את המנהגים, המאכלים והשירים לדורות הבאים גם כשעברו למקומות חדשים

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה נכונה לפי הטקסט, למשל טשולנט-אשכנז
- מוחשי-רואים/נוגעים, בלתי מוחשי-שירים/מנהגים
- כל תשובה אישית מתקבלת

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בשאלה מה התלמידים עושים בבית בערב שבת או בסוף שבוע
- מומלץ להביא לכיתה תמונות או חפצים אמיתיים כמו גביע קידוש או מפה לשולחן
- בחלק הפתוח כדאי לעודד שיתוף סיפורים משפחתיים שונים ולהדגיש שאין תשובה אחת נכונה

דף תרגול: שבת – מורשת חיה בשולחן המשפחתי

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

שבת היא יום מיוחד פעם בשבוע. אוכלים, שרים ונחים יחד במשפחה. בכל קהילה יש מנהגים קצת שונים.

📖 מילון קטן:

קידוש	ברכה שאומרים על יין או מיץ ענבים בתחילת ארוחת שבת
הבדלה	טקס קצר שנפרדים בו מהשבת עם נר, בשמים ויין
חמין	תבשיל שמתבשל לאט כל הלילה ואוכלים בצהרי שבת
זמירות	שירי שבת ששרים סביב השולחן
חלה	לחם קלוע שבוצעים עליו בשבת
מורשת מוחשית	דברים שאפשר לראות או לגעת בהם, כמו נרות או חלות
מורשת בלתי מוחשית	דברים שלא רואים, כמו שירים או מנהגים

1 חלק א' – חידון הבנה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה יום בשבוע זה שבת?

א) הראשון ב) השלישי ג) השביעי ד) השישי

2. מה אומרים בקידוש?

א) מדליקים נרות ב) מברכים על יין או מיץ ענבים ג) בוצעים חלה ד) מנקים את הבית

3. מה דומה בין שלושת התבשילים האלה?

א) כולם מטוגנים ב) כולם מאפים מתוקים ג) כולם נאכלים רק בפסח

ד) כולם מתבשלים לאט ונאכלים בשבת

4. מה זה הבדלה?

א) טקס שמקבל את השבת ב) טקס שנפרד מהשבת עם נר, בשמים ויין ג) ארוחת הבוקר של שבת

ד) שיר ערש

5. איזה תבשיל מבשלים יהודים ממוצא עיראקי?

א) טשולנט ב) דפינה ג) תבית ד) קובנה

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	נרות השבת מודלקים במוצאי שבת.	☐	☐
2	החמין מתבשל לאט כל הלילה.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	בכל קהילה בעם ישראל אוכלים בדיוק אותם המאכלים בשבת.	☐	☐
4	זמירות שבת הן שירים ששרים סביב השולחן.	☐	☐
5	ברכת הילדים היא חפץ מוחשי.	☐	☐

3 חלק ג׳ – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. בערב שבת מדליקים _____ .

2. בתחילת ארוחת שבת מברכים על היין בברכת ה_____ .

3. הלחם הקלוע שבוצעים עליו בשבת נקרא _____ .

4. התבשיל שמתבשל כל הלילה אצל משפחות ממוצא אשכנזי נקרא _____ .

5. המאפים שאופים בבוקר שבת במטבח התימני הם ג׳חנון ו_____ .

6. הטקס שנפרדים בו מהשבת בסוף היום נקרא _____ .

4 חלק ד׳ – התאימו קהילה לתבשיל או מנהג

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. יהדות אשכנז	___	**א.** תבית
2. יהדות מרוקו	___	**ב.** ג׳חנון וקובנה
3. יהדות תימן	___	**ג.** לחם מיוחד ובגדים לבנים
4. יהדות עיראק	___	**ד.** טשולנט
5. ביתא ישראל	___	**ה.** דפינה

5 חלק ה׳ – שאלות פתוחות

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. תנו שתי דוגמאות למורשת מוחשית ושתי דוגמאות למורשת בלתי מוחשית הקשורות לשבת.

2. למה, לדעתכם, אנשים צריכים יום מנוחה אחד בשבוע?

3. איך השבת עברה מדור לדור גם כשהמשפחות עברו ממקום למקום?

כרטיס יציאה

כתבו שם של מאכל שבת אחד ושל קהילה אחת שמכינה אותו

מהו ההבדל בין מורשת מוחשית לבלתי מוחשית בשבת?

כתבו מילה אחת שמזכירה לכם שבת או סוף שבוע

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀